

Súd: Okresný súd Nové Zámky
Spisová značka: 13C/59/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4421203306
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Peter Garaj
ECLI: ECLI:SK:OSNZ:2023:4421203306.10

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Nové Zámky samosudcom Mgr. Petrom Garajom v právnej veci žalobcu: V. T., nar. XX.X.XXXX, bytom S. M. XX, M. 2, G. XX, XXXX D., L., zast. BARKOCI law firm, s.r.o., Bratislava, Námestie slobody 28, IČO: 47247916, proti žalovanej: Bc. O. V., nar. X.XX.XXXX, bytom E. XXX, zast. KATONA LEGAL, s.r.o., Nové Zámky, G. Czuczora 4, IČO: 53098684, o určenie neplatnosti závetu a určenie dediča, takto

rozhodol:

I. Súd žalobu **z a m i e t a** .

II. Súd **p r i z n á v a** žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

III. Žalobkyňa je **p o v i n n á** zaplatiť na účet Okresného súdu Nové Zámky 235,84 € z titulu náhrady trov konania štátu vynaložených na trovy znaleckého dokazovania z rozpočtových prostriedkov.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobkyňa sa svojou žalobou voči žalovanej domáhala určenia, že závet spísaný dňa 18.12.2020 poručiťom B. T., nar. XX.XX.XXXX, ktorý zomrel dňa 29.12.2020 poručiťom nenapísal a nepodpísal vlastnou rukou, určenia, že je tento závet z tohto dôvodu neplatný, určenia, že žalobkyňa je v rozsahu 1 dedičom po uvedenom poručiťovi a nakoniec určenia, že predmetný závet je v časti, v ktorej ním bola žalobkyňa ako neopomenuteľný dedič opomenutá, neplatný.

2. Argumentovala tým, že Okresný súd Nové Zámky na základe oznámenia o úmrtí poručiťom B. T., nar. XX.XX.XXXX vydaného Matričným úradom mesta Nové Zámky, začal uznesením zo dňa 18.01.2021 konanie o dedičstve podľa ustanovenia § 174, ods. 2 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj len „CMP“). Podľa ustanovenia 16, ods. 1 a nasl. CMP, ako aj podľa ust. 161, ods.1 a nasl. CMP súd poveril Mgr. Orsolu Szóköm, notárku so sídlom v Nových Zámkoch, aby ako súdna komisárka vo veci konala a rozhodovala. Na základe lustrácie v Notárskom centrálnom registri závetov a na základe oznámenia účastníkov konania bolo zistené, že poručiťom zanechal vlastnoručný závet zo dňa 18.12.2020, v zmysle ktorého poručiťom celý svoj majetok zanechal výlučne dcére Bc. O. V., nar. XX.XX.XXXX (teda žalovanému). Poručiťom zomrel ako rozvedený, ako dedičky zo zákona v I. dedičskej skupine by prichádzali do úvahy dcéry - žalobca a žalovaná. Dedička zo zákona - žalobca oznámila na dedičskom pojednávaní dňa 12.04.2021 a zároveň na dedičskom pojednávaní dňa 11.05.2021, že namieta relatívnu aj absolútnu neplatnosť závetu zo dňa 18.12.2020. Uznesením Okresného súdu Nové Zámky č. k. 12D/47/2021 - 67, Dnot 35/2021 zo dňa 11.05.2021, konajúci dedičský súd (notár ako súdny komisár) odkázal žalobcu aby v lehote 60 dní od právoplatnosti tohto uznesenia podal na Okresný súd Nové Zámky žalobu proti žalovanej o určenie, že závet spísaný vlastnou rukou poručiťom zo dňa 18.12.2020 je absolútne neplatný (ďalej len „Uznesenie“). Písmo, ktorým je závet poručiťom napísaný a podpísaný, nie je vlastnoručným písmom poručiťom B. T., rod. T., nar. XX.XX.XXXX, naposledy bytom O.

Y. XXX, dátum úmrtia XX.XX.XXXX. Písmo, ktorým je písaný a podpísaný predmetný závet nezodpovedá písmu poručiťľa, ktorý bol otcom žalobcu. Otec žalobcu - poručiťľ, podľa vedomosti žalobcu písal inak a jeho údajný podpis taktiež nezodpovedá podpisu, ktorým sa obvykle podpisoval. Z toho dôvodu má žalobca za to, že ide o napodobneninu jeho písma, o závet nepravý, taký, ktorý nenapísal a nepodpísal vlastnou rukou poručiťľ. Po vykonaní znaleckého dokazovania uviedla, že znalec nedokázal s určitosťou určiť, či podpis na závete je vlastnoručníým podpisom poručiťľa a ani to, či text závetu vlastnoručne napísal závetca.

3. Žalovaná so žalobou nesúhlasila a uviedla, že poručiťľ bol v čase spísania závetu spôsobilý na právne úkony, závet obsahuje všetky zákonné náležitosti, poručiťľ v ňom prejavil svoju vôľu a uviedla, že pokiaľ ide o vydedenie žalobkyne, mal na to poručiťľ dôvody, ktoré spočívali v tom, že žalobkyňa sa o neho nezaujímala a žiadala žalobu zamietnuť. Po vykonaní znaleckého dokazovania uviedla, že závery znaleckého skúmania potvrdzujú pravdivosť tvrdení žalovanej o tom, že predmetný závet napísal a aj podpísal závetca vlastnoručne.

4. Na pojednávanie sa strany sporu a ani právny zástupca žalobcu nedostavili, doručenie predvolania mali riadne a včas vykázané (žalovaný s fikciou doručenia), svoju neúčast ospravedlnil len právny zástupca žalobcu a uviedol, že na žalobe trvá a žiada pojednávať v jeho neprítomnosti súd preto podľa § 180 CSP pojednával v neprítomnosti strán sporu.

5. Súd vykonal dokazovanie výsluchom strán sporu, znaleckým dokazovaním a oboznámením ku spisu pripojených dokladov a správ a zistil tento skutkový a právny stav:

6. Z holografného závetu B. T., spísaného dňa 18.12.2020 vo O. Y. súd zistil, že poručiťľ v ňom uviedol: „Závet. Mám Covid. Všetok môj majetok nech dostane dcéra O..Dcéra V. sa o mňa nezaujíma od rozvodu.“ Súd tiež zistil, že ide o rukou písaný závet, ktorý je pod tam uvedeným menom poručiťľa podpísaný.

7. Z uznesenia 12D/47/2021-67, Dnot35/2021 zo dňa 11.5.2021 súd zistil, že ním bola žalobkyňa (vzhľadom k tomu, že v rámci dedičského konania po poručiťľovi Petrovi T. namietala platnosť závetu poručiťľa z 18.12.2020) odkázaná notárom na podanie žaloby voči žalovanej a to o určenie neplatnosti závetu poručiťľa z 18.12.2020.

8. Žalobkyňa vo svojej výpovedi uviedla: moja sestra sa mi ozvala 18.12.2020 keď otcovi nebolo dobre, povedala, že ho odviezli do nemocnice a sľúbila, že ma bude informovať. Nie vždy mi však dala všetky informácie a potom sme si ešte spolu volali 20.12.2020, 24.12.2020 som jej poslala pozdrav k Vianociam a 29.12.2020 mi volala, že zomrel. Keď som potom na jej číslo niekoľkokrát telefonovala, zdvihol mi to jej manžel, viac-menej som telefonovala s nim, mala som pocit, že ona so mnou komunikovať nechce. Z počiatku som to chápala, veď jej zomrel otec a musela riešiť veci okolo pohrebu ale po dvoch týždňoch mi to už prišlo zvláštne. Potom sme si krátko zavolali, povedala mi čo bolo v nemocnici, potom ešte v januári sme volali o tom ako sa majú ale ani vtedy ani vo februári mi nič o nejakom závete nepovedala. Dozvedela som sa o ňom až 09.03.2021, mala som pocit, že mi tají niektoré veci. Nechcela mi napríklad povedať, ktorý notár bude dedičstvo prejednávať. Preto som kontaktovala advokáta v Nových Zámkoch, ktorý mi zistil, že to bude riešiť notárka Szököl a že ma budú kontaktovať. Keďže som sa v tom čase mala sťahovať, kontaktovala som ju ohľadom adresy, povedali, že ju majú ale keď som stále nič nedostala, opäť som sa na ňu obrátila, až mi nakoniec poslali termín dedičského konania a obdržala som od nich aj závet, bolo to okolo 20. marca. Potom som už so sestrou nekomunikovala, prestala som jej dôverovať. Tvrdila, že závet mala nájsť 29.01., tak to uviedla u notára, ale vo februári ani v marci mi nič nespomenula. Keď som ten závet zbadala, hneď som vedela, že to nie je otcove písmo ani jeho podpis, je pravda, že už dlhšie som s nim v kontakte nebola, ale toto viem a povedala to aj moja mama, ktorá s nim žila 25 rokov. Navyše, závet mal byť napísaný 18.12.2020, keď išiel do nemocnice, nevládal ani dýchať, nie ešte písať závet a riešiť dokumenty. Podľa mňa ten závet nenapísal otec a ani ho nepodpísal, vôbec to neseďí. V júni 2021 sa mi ozvala otcova priateľka, ktorá povedala, že nie je možné, že by napísal závet, že by jej to bol spomenul a že auto, ktoré jej kúpil, by určite zanechal jej. O závete nevedela nič a povedala, že posledných 7 rokov jej hovoril, že nič nenapíše a dom si nechá. Otec keď zomrel, mal 61 rokov a to písmo vyzeralo akoby ho písal 90 ročný človek. Uviedla, že v Rakúsku žije 10 rokov a že naposledy komunikovala s otcom v roku 2017 na svadbe jej sestry ho pozdravila, on nereagoval. Nebola na tú svadbu pozvaná, pred 18.12.2020 sme spolu nekomunikovali, komunikácia viazla medzi

nimi dlhodobo, vzťahy boli narušené približne od roku 2011 od rozvodu ich rodičov, lebo otec akceptoval len tých, čo sa pri rozvode postavili na jeho stranu a to bola len sestra. Čo sa týka komunikácie s otcom, jedenkrát som mu napísala, že keď budem v Nových Zámkoch, môžeme sa stretnúť, on nereagoval, viac som sa neozvala ani ja. Kontakt na otca som už v roku 2020 nemala, zmenila som predtým číslo a už som ho nemala, neviem od kedy to bolo. Na otcov zdravotný stav som sa u sestry informovala naposledy 24.12.2020.

9. Žalovaná vo svojej výpovedi uviedla: komunikácia so sestrou bola zlá už od roku 2010, kedy sa naši rodičia rozviedli, pretože ja som zastávala jeho stranu a sestra držala s mamou, náš kontakt bol veľmi sporadický, asi tak raz za pol roka sa ozvala, aj to keď niečo potrebovala, ja som ju veľmi ani nekontaktovala. 14.12.2020 mal otec narodeniny a zároveň bol pozitívne testovaný na COVID, bol v karanténe a volal ráno strýkovi, že sa necíti dobre a pôjde do nemocnice. Mne volal okolo 13.00, že do nemocnice pôjde, cesta mu trvala cca 90 minút, išiel sám, svojim autom, ja som ho čakala pred nemocnicou, lebo som bola v Nových Zámkoch, nevedel bez zadýchania prejsť ani 5 krokov, preto som mu zobrala vozík, odviezla som ho na pohotovosť, vtedy to bola prvá vlna a bola veľmi ťažká komunikácia v nemocnici, zostal tam a povedali mi, že ma budú kontaktovať. Poobede alebo večer som napísala sestre, čo sa stalo, on mi písal 20.12.2020, že je vyčerpaný a nevládze ani písať, dala som jej to vedieť, ona mu nepísala, tvrdila, že na neho nemá číslo. Potom ma nehnevalo, že v komunikácii ho už pochovala a preto som ju neinformovala o tom, že 24.12. ho napojili na pľúcnu ventiláciu ani o tom, že som 28.12. bola pri ňom, následne mi 29.12.2020 oznámili, že otec zomrel, čo som sestre oznámila správou, tak ako aj všetko predtým, komunikovali sme len správami. Veľmi ma tieto veci zasiahli, nevedela som ani spávať, vybavovala som navyše pohreb, mala som toho dosť a keď som potrebovala pre notárku doklady, hlavne dohodu rodičov o úvere, pretože túto otázku pri rozvode nedotiahli do konca, našla som závet. Na deň si presne nepamätám, ale bolo to koncom januára 2021, bol uložený pri ostatných papieroch v skrinke s fabkou. Sestre som to nedala vedieť, lebo komunikácia medzi nami nebola žiadna, aj tak by sa to dozvedela v dedičskom konaní, závet som odovzdala notárke niekedy v priebehu februára 2021, potom sme už jedna druhú nekontaktovali, stretli sme sa až na dedičskom konaní. Nemám zlé svedomie, že tu stojím, bola to jeho vôľa, ona s nim 10 rokov nebola, čo je aj moja odpoveď na otázku, čo si o závete myslím.

10. Zo znaleckého posudku č. 2/2023 vyhotoveného znalcom PhDr. Igorom Grajciarom dňa 5.2.2023 súd zistil, že znalec ním na otázky súdu, „či listina označená ako Závet zo dňa 18.12.2020 je napísaná a podpísaná vlastnoručne poručiteľom“ odpovedal tak, že podpis s menom Peter T. na tejto listine je pravdepodobne jeho pravým podpisom a že rukopis poručiteľa na tejto listine je pravdepodobne jeho vlastnoručným písmom.

11. Podľa § 460 OZ dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa.

12. Podľa § 461 OZ dedí sa zo zákona, zo závetu alebo z oboch týchto dôvodov. Ak nenadobudne dedičstvo dedič zo závetu, nastupujú namiesto neho dedičia zo zákona. Ak sa nadobudne zo závetu len časť dedičstva, nadobúdajú zvyšujúcu časť dedičia zo zákona.

13. Podľa § 469a OZ poručiteľ môže vydediť potomka, ak a) v rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiteľovi potrebnú pomoc v chorobe, v starobe alebo v iných závažných prípadoch, b) o poručiteľa trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať, c) bol odsúdený pre úmyselný trestný čin na trest odňatia slobody v trvaní najmenej jedného roka, d) trvalo vedie neusporiadaný život. Pokiaľ to poručiteľ v listine o vydedení výslovne určí, vzťahujú sa dôsledky vydedenia aj na osoby uvedené v § 473 ods. 2. O náležitostiach listiny o vydedení a o jej zrušení platia obdobne ustanovenia § 476 a 480; v listine však musí byť uvedený dôvod vydedenia.

14. Podľa § 476 OZ poručiteľ môže závet buď napísať vlastnou rukou, alebo ho zriadiť v inej písomnej forme za účasti svedkov alebo vo forme notárskej zápisnice. V každom závete musí byť uvedený deň, mesiac a rok, kedy bol podpísaný, inak je neplatný. Spoločný závet viacerých poručiteľov je neplatný.

15. Podľa § 37 OZ právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný. Právny úkon, ktorého predmetom je plnenie nemožné, je neplatný. Právny úkon nie je neplatný pre chyby v písaní a počítaní, ak je jeho význam nepochybný.

16. Podľa § 38 OZ neplatný je právny úkon, pokiaľ ten, kto ho urobil, nemá spôsobilosť na právne úkony. Takisto je neplatný právny úkon osoby konajúcej v duševnej poruche, ktorá ju robí na tento právny úkon neschopnou.

17. Podľa § 39 OZ neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

18. Podľa § 40 ods. 1 OZ Ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov, je neplatný.

19. Podľa § 137 CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o a) splnení povinnosti, b) nároku na usporiadanie práv a povinností strán, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu, c) určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu, alebo d) určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

20. Podľa § 194 ods. 1 CMP Ak rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po márnom pokuse o zmiernie toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby určenie spornej skutočnosti uplatnil žalobou. Na podanie žaloby určí lehotu, ktorá nesmie byť kratšia ako jeden mesiac.

21. Právny poriadok SR teda rozoznáva tri formy spisania závetu. Každá z týchto foriem má aj špecifické požiadavky na jeho platnosť, avšak viaceré dôvody neplatnosti sú spoločné pre všetky formy závetov. Každý závet ako aj listina o vydedení musia spĺňať náležitosti právnych úkonov v zmysle § 37 až 40 Občianskeho zákonníka. Závet ako aj listina o vydedení musia mať písomnú formu. Nedodržanie písomnej formy má za následok jeho neplatnosť. Závet ako aj listina o vydedení musia byť spísané slobodne a vážne, určito a zrozumiteľne. Ak závet alebo listina o vydedení tieto atribúty nespĺňajú, taktiež to spôsobuje ich neplatnosť. Závet aj listina o vydedení budú neplatné v prípade, ak ich spísal ten, kto nemá spôsobilosť na právne úkony, prípadne ak mal v danom čase duševnú poruchu, ktorá spisujúcu osobu robila na tento úkon neschopnou. Okrem náležitostí právnych úkonov ďalej platí, že každý závet musí obsahovať presné uvedenie dňa, mesiaca a roku, kedy bol tento závet podpísaný. Porušenie tejto obsahovej náležitosti má za následok neplatnosť tohto závetu. Závet môže napísať len jeden poručiteľ - spísanie spoločného závetu viacerých poručiteľov je neprípustné. Okrem vyššie uvedených spoločných dôvodov neplatnosti má vlastnoručný závet aj vlastné, špecifické náležitosti. Vlastnoručne písaný závet (holografný závet), musí byť v celosti písaný vlastnou rukou poručiteľa a musí byť poručiteľom vlastnoručne podpísaný. V opačnom prípade je neplatný. Nie je po právnej stránke v poriadku, aby do závetu zasahovala tretia osoba, prípadne aby niektoré jeho časti boli písané inak ako rukou poručiteľa, prípadne, že by ho poručiteľ osobne nepodpísal.

Občiansky zákonník upravuje aj inštitút tzv. neopomenuteľného dediča, na ktorého nemôže poručiteľ pri spisovaní závetu zabudnúť. Neopomenuteľnými dedičmi sú potomkovia poručiteľa, pričom platí, že maloletým potomkom sa musí dostať aspoň toľko, koľko robí ich dedičský podiel zo zákona, a plnoletým dedičom aspoň polovica z ich dedičského podielu zo zákona. V prípade, ak závet odporuje inštitútu neopomenuteľného dediča, je v tejto časti neplatný. Pokiaľ má poručiteľ záujem na tom, aby jeho potomok nededil, musí ho zákonným spôsobom vydediť. Na listinu o vydedení sa vzťahujú rovnaké náležitosti ako na závet. To znamená, že listinu o vydedení možno spísať v rovnakej forme ako závet, pričom podľa výberu formy treba dodržať aj náležitosti tejto formy obdobne ako pri záвете. Okrem toho, listina o vydedení musí navyše obsahovať aj vyjadrenie dôvodu vydedenia. Dôvody vydedenia sú vymedzené v § 469a ods. 1 OZ, pričom ide o taxatívny výpočet. To znamená, že poručiteľ môže dediča vydediť len z dôvodov uvedených v zákone, nie z iného dôvodu. Poručiteľ môže vydediť potomka, ak a) v rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiteľovi potrebnú pomoc v chorobe, v starobe alebo v iných závažných prípadoch, b) o poručiteľa trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať, c) bol odsúdený pre úmyselný trestný čin na trest odňatia slobody v trvaní najmenej jedného roka, d) trvalo vedie neusporiadaný život. Vydedenie potomka z iného dôvodu by bolo neplatné, pričom formálne uvedenie dôvodu vydedenia do listiny o vydedení na jej platnosť nestačí - dôvody vydedenia musia byť dané aj fakticky. Pokiaľ sa vydedený dedič bude aktívne brániť a v konaní dôjde k preukázaniu, že k splneniu podmienok vydedenia nedošlo, listina o vydedení bude neplatná aj vtedy, ak by po formálnej stránke spĺňala všetky náležitosti.

22. Dôkazným bremenom sa rozumie procesná zodpovednosť účastníka konania za to, že za konania neboli preukázané jeho tvrdenia, že z toho dôvodu muselo byť rozhodnuté o veci samej v jeho neprospech. Zmyslom dôkazného bremena je umožniť súdu rozhodnúť o veci samej i v takých prípadoch, keď určitá skutočnosť významná podľa hmotného práva pre rozhodnutie o veci, nebola alebo nemohla byť preukázaná a keď teda výsledky hodnotenia dôkazov neumožňujú súdu prijať záver ani o pravdivosti tvrdenia tejto skutočnosti, ani o tom, že by táto skutočnosť bola nepravdivá. Dôkazné bremeno ohľadom určitých skutočností leží na tom účastníkovi konania, ktorí z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky; ide o toho účastníka, ktorý existenciu týchto skutočností tiež tvrdí.

23. Okruh rozhodujúcich skutočností, ktorých sa týkajú povinnosti tvrdenia a označenia dôkazov na preukázanie tvrdení, je daný hypotézou hmotnoprávnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer účastníkov konania. Táto norma zásadne určuje tak rozsah dôkazného bremena (okruh skutočností, ktoré musia byť preukázané), ako aj nositeľa dôkazného bremena.

24. Z predloženého holografného závetu poručiteľa B. T. a z uznesenia notára 12D/47/2021-67, Dnot35/2021 zo dňa 11.5.2021 má súd za preukázané, že ako dedičky po poručiťovi prichádzajú do úvahy jeho dcéry - žalobkyňa a žalovaná, pričom poručiťel závetom zo dňa 18.12.2020 za svoju jedinou dedičku určil žalovanú a uviedol v ňom, že dcéra Jana (žalobkyňa) sa o neho nezaujíma (čím žalobkyňu vydedil).

25. Taktiež je z uznesenia notára 12D/47/2021-67, Dnot35/2021 zo dňa 11.5.2021 preukázané, že ním bola žalobkyňa (vzhľadom k tomu, že v rámci dedičského konania po poručiťovi B. T. namietala platnosť závetu poručiťela z 18.12.2020) odkázaná notárom na podanie žaloby voči žalovanej a to o určenie neplatnosti závetu poručiťela z 18.12.2020.

26. Podľa § 137 písm c, d/ CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení a/ či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem, pričom naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu alebo d/ určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

27. Platná právna úprava zákonom č. 161/2015 Zb. (CSP) zaviedla novú právnu úpravu a koncepciu žalôb, ktorá je zakotvená v § 137 v písmenách c) a d) CSP kde sa rozlišuje klasická určovací žaloba a žaloba na určenie právnej skutočnosti, podmienkou prípustnosti žaloby na určenie právnej skutočnosti je, že táto vyplýva z osobitného predpisu. Zmluvy a iné právne úkony, existencia a platnosť či neplatnosť sú právnymi skutočnosťami (§ 2 ods. I OZ). Určenie existencie právnej skutočnosti (napr. neplatnosti právneho úkonu) vo svojej podstate odporuje zásade, že súd má určiť aktuálny právny stav. Pri určení právnej skutočnosti hovorí rozsudok o tom, čo bolo v minulosti, nie však nevyhnutne o tom, čo je v prítomnosti (komentár CSP Števček a kol., C.H. BECK, 2017). Z uvedeného dôvodu nová právna úprava pripúšťa žalobu na určenie právnej skutočnosti iba za predpokladu, že to vyplýva z právneho predpisu. Pri určovacej žalobe podľa § 137 písm. c) CSP znie žalobný návrh na určenie, či tu právo je (pozitívna určovací žaloba) alebo či tu právo nie je (negatívna určovací žaloba). Vyhovujúci rozsudok na základe určovacej žaloby má deklaratórne účinky.

28. Dôvodová správa k Civilnému sporovému poriadku uvádza, že dôvodom na obmedzenie žalôb o určenie právnej skutočnosti je " vylúčiť všetky nepotrebné a nezmyselné žaloby o určenie neplatnosti/ platnosti právnych úkonov a iných právnych skutočností, ktoré vyvolávajú ďalšie spory a míňajú sa účelu žaloby určovacej". Táto zmena je odôvodnená tým, že určenie existencie právnej skutočnosti (napr. že právny úkon je neplatný) odporuje vo svojej podstate zásade, že súd má určiť aktuálny právny stav. Pri určení právnej skutočnosti hovorí rozsudok o tom, čo bolo v minulosti, nie však nevyhnutne o tom, čo je v prítomnosti. Preto napríklad výrok rozsudku, že kúpna zmluva je neplatná, nemá výpovednú hodnotu, či je v čase jeho vyhlásenia vlastníkom veci žalobca alebo niekto iný. Ak bol zápis vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na kupujúceho vykonaný na základe neplatnej zmluvy, predávajúci môže žalovať kupujúceho, že je vlastníkom nehnuteľnosti (žaloba na určenie práva). Predávajúci nemá k dispozícii žalobu o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy (takáto žaloba z osobitného právneho predpisu nevyplýva). Tomašovič uzatvára, že práve z opísaných dôvodov nová právna úprava Civilného sporového poriadku pripúšťa žalobu na určenie právnej skutočnosti iba za predpokladu, že tak vyplýva z právneho predpisu (najmä z hmotného práva).

29. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snád len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým (R 17/1972). Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobcu). Pokiaľ chce žalobca osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti tejto súdnej veci vedúce k sporu medzi účastníkmi a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši (odstraňuje neistotu vzťahu účastníkov konania alebo vytvára pevný základ pre jeho usporiadanie).

30. Z uvedeného je zrejmé, že žalobkyňa bola notárom odkázaná na podanie žaloby o určenie neplatnosti holografného závetu poručiťľa, čím je splnená podmienka stanovená pod písmenami c/ a d/ § 137 CSP a teda žaloba o určenie neplatnosti závetu zo dňa 18.12.2020 je podľa týchto ustanovení prípustná (teda pokiaľ ide o časť 2 a 4 petitu žaloby).

31. Inak je to však pokiaľ ide o časť 1 a 3 petitu žaloby žalobkyne. V nich sa žalobkyňa domáhala určenia, že poručiťľ predmetný závet nenapísal a nepodpísal vlastnou rukou a určenia, že žalobkyňa je v rozsahu 1 dedičom po uvedenom poručiťľovi. Na podanie takejto žaloby však žalobkyňa odkázaná notárom nebola. Pokiaľ ide o tieto dve časti petitu jej žaloby, súd konštatuje, že žalobkyňa na takomto určení nemá naliehavý právny záujem a žaloba v týchto častiach nie je prípustná. Je tomu tak preto, že otázka určenia toho, či poručiťľ predmetný závet napísal a podpísal vlastnou rukou (časť 1 petitu žaloby), bola súčasťou skúmania platnosti uvedeného závetu a výsledok tohto (predovšetkým znaleckého skúmania) je nutne výsledkom rozhodnutia o žalobe samotnej (o jej vyhovení, prípadne zamietnutí) a otázka určenia, či žalobkyňa je alebo nie je dedičom po poručiťľovi (prípadne v akom rozsahu), ktorej sa týka časť 3 petitu žaloby, je otázkou dedičského, nie tohto konania.

32. Z týchto dôvodov (okrem ďalších uvedených nižšie) súd žalobu v časti 1 a 3 jej petitu zamietol ako procesne neprípustnú.

33. Pokiaľ ide o určenie neplatnosti holografného závetu poručiťľa z 18.12.2020 z dôvodu, že ho poručiťľ nemal napísať a podpísať vlastnou rukou, súd konštatuje, že vykonaným znaleckým dokazovaním, ktorého závery sú uvedené v bode 10 tohto rozsudku, bolo preukázané, že predmetný závet poručiťľ Peter T. spísal vlastnoručne a vlastnoručne ho aj podpísal.

34. Tvrdenia žalobkyne o tom, že znaleckým dokazovaním bol preukázaný opak, nemajú oporu v znaleckom posudku. Hoci znalec totiž konštatoval iba pravdepodobnosť toho, že ide o vlastnoručné písmo a podpis poručiťľa, je treba uviesť, že hoci záver znaleckého posudku nie je celkom jednoznačný, predsa len predpokladá, že ide o vlastnoručné písmo a podpis Petra T., v každom prípade však nedáva možnosť uzavrieť, že o jeho podpis a písmo nejde. Navyše je treba uviesť, že dôkazné bremeno je v tomto smere na žalobkyňu, ktorá musí svoje tvrdenia o tom, že nejde o písmo a podpis jej otca, preukázať, čo sa však nestalo a žalobkyňa svoje dôkazné bremeno neuniesla, keď nepredložila žiaden dôkaz o tejto ňou tvrdenej skutočnosti.

35. Pokiaľ ide o poslednú časť petitu žaloby žalobkyne, ktorou sa domáhala určenia, že predmetný závet je v časti, v ktorej ním bola žalobkyňa ako neopomenuteľný dedič opomenutá, neplatný, súd poukazuje na to, že pre platnosť vydedenia žalobkyne ako neopomenuteľnej dedičky musia byť naplnené formálne i materiálne náležitosti a to zhodné s podmienkami zákonom vyžadovanými pre závet.

36. Skúmajúc formálne náležitosti uvedeného závetu, súd konštatuje, že obsahuje deň, mesiac i rok, kedy bol podpísaný a to deň 18.12.2020, tiež je z neho zrejmé kto ho napísal a aká bola jeho vôľa.

37. Skúmajúc materiálne náležitosti tohto závetu, súd uzavrel, že obsahom závetu uvedeného v bode 6 tohto rozsudku je jednak vôľa poručiťľa všetok jeho majetok ponechať žalovanej (dcére Valike) a tiež vôľa vydediť žalobkyňu (dcéru Janu).

38. Rovnako ako pre závet, aj tu platí, že boli naplnené všetky zákonné náležitosti. Obsahom závetu poručiteľa Petra T. zo dňa 18.12.2020 totiž je okrem jeho vyhlásenia o tom, že všetok majetok zanecháva žalovanej i vydedenie žalobkyne s tým, že ako dôvod vydedenia poručiteľ uviedol, že žalobkyňa (dcéra V.) sa o neho od rozvodu nezaujíma. Ide preukázateľne o vôľu poručiteľa vydediť žalobkyňu, pričom ako dôvod vydedenia poručiteľ uviedol skutočnosť, že žalobkyňa sa o neho od rozvodu nezaujíma, čím je splnená podmienka stanovená v § 469a písm. b/ OZ o tom, že vydediť neopomenuteľného dediča (ktorým žalobkyňa bola), je možné len z v tomto ustanovení taxatívne vymedzených dôvodov. Súd konštatuje, že v tomto prípade je táto podmienka naplnená, keď žalobkyňa bola vydedená z dôvodu uvedeného pod písmenom b/ tohto ustanovenia.

39. Pokiaľ ide o otázku toho, či pre vydedenie žalobkyne postačuje konštatovanie poručiteľa, podľa ktorého „ dcéra Jana sa o mňa nezaujíma od rozvodu“, súd konštatuje, že čo bolo vôľou poručiteľa je zo znenia tejto vety evidentné a to, že mal v úmysle žalobkyňu vydediť, pričom dôvod vydedenia uviedol. Zákon nepredpisuje pre splnenie podmienky vydedenia iné formálne alebo materiálne podmienky než súd podmienky uvedené vyššie, preto súd uzavrel, že vydedenie spôsobom, aké uznal za vhodné poručiteľ v tomto prípade je dostatočné a naplňa literu zákona a preto je platné.

40. Pokiaľ súd uzavrel (ako je to vyššie uvedené), že predmetný závet poručiteľ B. T. vlastnoručne napísal a vlastnoručne aj podpísal a tento je platný a obsahuje všetky zákonné náležitosti (formálne i materiálne), je platný a rovnako tak je platné aj vydedenie žalobkyne.

41. Súd poukazuje na to, že žalobkyňa v konaní iba tvrdila, že konštatovanie poručiteľa v závete o tom, že „dcéra V. sa o mňa nezaujíma“ navyše nie je pravdivé. Súd však poukazuje na skutočnosť, že žalobkyňa v konaní túto skutočnosť iba tvrdila, nenavrhol v smere preukazovania nepravdivosti tohto tvrdenia žiaden dôkaz, dokonca výslovne uviedla, že nemá návrhy na doplnenie dokazovania. Pokiaľ má súd za to (ako je vyššie uvedené), že vydedenie týmto spôsobom je po formálnej stránke dostatočné a teda platné a za situácie, že žalobkyňa neprednášala v tomto smere v konaní žiadne návrhy na dokazovanie, nezostalo súdu nič iné, iba konštatovať, že žalobkyňa v tejto časti neunesla svoje dôkazné bremeno a svoje tvrdenia nepreukázala a žalobu i v tejto časti zamietnuť.

42. Z týchto dôvodov súd žalobu v plnom rozsahu zamietol.

43. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a žalovanej v konaní plne úspešnej priznal súd nárok na plnú náhradu trov konania. O výške jej nároku na náhradu trov konania súd rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti tohto rozsudku.

44. Podľa § 253 ods. 1 CSP s použitím čl. 4 ods. 2 CSP súd zaviazal žalobkyňu, ktorá bola v konaní plne neúspešná, k zaplateniu trov konania, ktoré v konaní zavinila a ktoré platil v konaní štát z rozpočtových prostriedkov a to trov znaleckého dokazovania v sume 235,84 €, ktoré na základe uznesenia súdu 13C/59/2021- 230 zo dňa 1.3.2023 znalcovi uhradil štát.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia cestou podpísaného súdu na Krajský súd Nitra. V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (označenie toho, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis odvolateľa) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.